

Historische Vereniging Avereest

25^e jaargang 2008

Inleiding Joop Moes	1
Van de bestuurstafel Bestuur, met o.a. de nieuwe leden en de uitloting van de certificaten	2
Im memoriam Bestuur, ter nagedachtenis aan Peter W. van Buuren	4
De tapperij bij de brug "de stenen pijp" HenkJan Krikke, <i>geschiedenis van een brug over de Reest</i>	5
Arent van Linge Wil Wytzes-Bakker, <i>een oud-plaatsgenoot en zijn herinneringen aan Dedemsvaart</i>	10
De Dedemsvaartse componist Jac. Dumay HenkJan Krikke, <i>over een vrolijke noot in crisistijd</i>	19
Foto middenpagina <i>De Christelijke Lagere Abraham Kuyperschool</i>	24
Pand Haitjema Peter Makaske, <i>een markant punt in Dedemsvaart</i>	24
Opoe vertelt verder Jan Nijensikkens, <i>opoe vertelt over haar jonge jaren</i>	29
Een eeuw geleden Til Hulsbergen-Steenbergen en Janny Slot-Kelder, <i>uit de krant van honderd jaar geleden</i>	34
Van de redactie Redactie, <i>vrijwilligers en hun activiteiten</i>	38
Harm Bertus Drent, <i>uit "Harm, boer'nlev'n an de Riest / boer van 't Hoogelaand"</i>	39
Heimwee Henk Gerrits, <i>een gedicht</i>	43
Omslag 2008 De amateur-schilder Crispijn, geboren in 1827 te Delft, maakte dit schilderij, dat een beeld geeft van de bedrijvigheid nabij de Wisseling, omstreeks 1900. In het midden van het schilderij zien we het in 1878 gebouwde postkantoor met daarvoor de in juli 1859 geplaatste gedenknaald. (50-jarig bestaan van het kanaal). Over het kanaal zien we, het al lang verdwenen, marktvoonder.	

INLEIDING

De nacht van 18 op 19 oktober jl. was door het promotiebureau voor de Nederlandse geschiedenis "Anno" uitgeroepen tot de vijfde "Nacht van de Geschiedenis". Het doel van de bijeenkomst was om d.m.v. debatten en interviews: Het inzetten van de vaderlandse geschiedenis om meer "burgerschap" en "nationale eenheid" te bevorderen. Een nationaal bekend politicus gaf als zijn mening: "Historische kennis en besef zijn essentieel om te begrijpen waar we vandaan komen. Als je de geschiedenis niet kent, wordt alles vanzelfsprekend: vrijheid van meningsuiting, sociale zekerheid, enz.. Mensen moeten weten dat daar ooit hard voor is gevochten." Maar van "nationale trots" moet hij niets hebben. Verder werd in deze nacht de vinger nog eens gelegd op het feit dat door een jarenlange verwaarlozing van het geschiedenisonderwijs het met de historische feitenkennis slecht gesteld is. Hier valt nog een grote achterstand in te halen. De in Amsterdam getrokken conclusies gelden ook voor de kennis van de plaatselijke geschiedenis. Hoe goed doet het dan ook dat in de maanden dat ons museum open is, er sprake is van een groeiende belangstelling voor hoe het allemaal geworden is zoals het nu is.

Menigmaal hoor je na een rondleiding de opmerking: "Door het verhaal van vanmiddag is mij heel veel duidelijk geworden".

Niet alleen in het museum wordt het verleden door de voorwerpen en de verhalen ons als een spoor naar ons voorgelicht voorgelicht, ook in wat er geschreven wordt over de plaatselijke geschiedenis in onze HVA-periodiek. HenkJan Krikke schrijft over "de stenen piepe" en over de tapperij die erbij gestaan moet hebben. Ook schrijft hij over een Dedemsvaartse componist. Over de geschiedenis van het geslacht Van Linge wordt geschreven door Wil Wytzes-Bakker. Velen zullen er herkenningspunten in tegenkomen.

Wie kent niet het statige pand Haitjema op de hoek Wisseling-Julianastraat? Peter Makaske heeft hierover heel wat uit zijn historisch archief geprobeerd in herinnering te brengen. De opoe van Jan Nijensikkens raakt nooit uitverteld en in het gezin van de kinderen van Harm (aan de Riest) wordt een kleine Harm geboren, maar lang kan opa niet van zijn trots genieten, de oude Harm voelt het einde naderen. De vaste rubrieken: "Van de bestuurstafel", "Van de redactie" en "Een eeuw geleden", ontbreken ook dit keer niet. Henk Gerrits schrijft tenslotte nog het gedicht "Heimwee". Veel leesplezier.

VAN DE BESTUURSTAFEL

Nieuwe leden

In de periode van 1 september - 15 november 2008 hebben we de volgende nieuwe leden mogen inschrijven:

A.Scubring-Timmerman, Zwolle	H. Poortman, Balkbrug
T. Bontius, Dedemsvaart	W. en S. Otter, Dedemsvaart
R. Romkes-Veerbeek, Ommen	J. Grun, Dedemsvaart
A. Vogelzang, Zuidwolde	C. Schipper, Dedemsvaart
H. Stroeve, Coevorden	J. Blok, Harderwijk
G. v.d. Beld, Dedemsvaart	

Allen hartelijk welkom in onze vereniging.

Kiekjesdagen

Zoals ook al in ons vorige verenigingsboekje werd vermeld, kunt u op **zondag 28 en maandag 29 december van 13.00 - 17.00 uur** weer genieten van onze grote collectie groepsfoto's. In de oudheidkamer liggen mappen met groeps- en klassenfoto's (omstreeks 800 stuks), compleet met namenlijsten.

In de turfschuur hebben we foto's verzameld van groepen, waarop veel mensen staan waarvan wij nog niet de namen kennen. U kunt ons helpen de onbekenden bekend te maken. Bij elke foto ligt een lijst, waarop u de naam of namen van de voor u bekende persoon (personen) kunt invullen.

Heeft u nog foto's die voor onze vereniging interessant zijn? Neemt u ze mee op 28 of 29 december? Wij scannen ze en u krijgt uw eigen foto(s) terug.

Graag tot ziens op 28 en/of 29 december. Wij zorgen weer voor een kopje koffie of thee en natuurlijk een glaasje glühwein.

Uitloting certificaten

Onze vereniging heeft in 1998 een actie gehouden om de financiën bijeen te krijgen voor de bouw van de turfschuur. Eén onderdeel van deze actie was de verkoop van certificaten ter waarde van f 100,00.

Op donderdag 4 december heeft notaris Linde in het Leshuis de nummers bekend gemaakt van tien certificaten, die zijn uitgeloot. Het gaat hierbij om één certificaat ter waarde van € 113,45 (f 250,00) en negen certificaten van € 45,38 (f 100,00) per stuk.

Boek "Monumenten in de gemeente Hardenberg"

Op 28 november jl. werd door de Stichting Historische Projecten Hardenberg in samenwerking met de vier Historische Verenigingen een boek uitgegeven, waarin alle rijks- en gemeentelijke monumenten in de huidige gemeente Hardenberg zijn opgenomen. Dus ook alle monumenten uit de voormalige gemeente Avereest vindt u hierin terug. Het is een fraai boekwerk geworden. De winkel- /verkoopprijs bedraagt € 24,95.

Leden van de Historische Vereniging Avereest, die het boek bij voorintekening hebben besteld, kunnen een exemplaar afhalen in de oudheidkamer voor € 15,00. (donderdagochtend van 09.00 - 11.30 uur, behalve tijdens de schoolvakanties).

Nog meer boeken

Onderstaande boeken zijn in onze oudheidkamer nog te koop:

- Stap voor stap langs De Dedemsvaart	€ 18,00
- Avereest rond 2000	€ 10,00
- De Dedemsvaart, zijn stad, streek en dorpen	€ 23,00
- Gashouders	€ 2,50
- Edelachtbare Heer	€ 3,00
- Wijkend Verleden	€ 9,00
- Vlijt een 10 (Uitgegeven n.a.v. het jubileum ULO/MAVO/LTS op 15 mei 1993)	€ 7,00
- Bedrijvigheid rond Brug en Schut	€ 11,50
- 40 jaar Dr. A. Kuyperschool 1955 - 1995	€ 3,00
- Harm, de boer van 't Hogelaand	€ 7,50
- Drogteropslagen	€ 7,50
- Monumenten in de gemeente Hardenberg	€ 24,95

De DVD "Dorpsflitsen" is op dit moment nog heel beperkt leverbaar. De beelden geven een goed beeld van Dedemsvaart aan het eind van de vijftiger jaren van de vorige eeuw. De prijs bedraagt € 15,00.

Wist u dat er in de oudheidkamer ook nog diverse kwartaalbladen te verkrijgen zijn van voorgaande jaargangen? Mist u nog bepaalde exemplaren? Wellicht kunnen wij helpen uw verzameling compleet te maken.

Het bestuur

IM MEMORIAM

Op woensdag 12 november hebben wij tijdens een indrukwekkende uitvaartdienst in de Nederlandse Hervormde Kerk afscheid genomen van ons oud-bestuurslid, onze adviseur en hoofdredacteur Peter van Buuren.

Aan het eind van de dienst sprak hij ons allen toe via een door hem vlak voor zijn overlijden ingesproken boodschap. Zijn karakteristieke stem klonk daarbij voor het laatst in zijn geliefde kerk.

Wij herdenken "meester van Buuren", zoals hij door velen nog steeds werd genoemd, ook nadat hij al lang niet meer voor de klas stond, als een zeer markante, innemende en warme persoonlijkheid. Zijn nimmer aflatende actieve rol als bestuurslid en later als adviseur van de HVA en zijn deskundige bijdrage als hoofdredacteur (vanaf het eerste uur) bij het maken van ons kwartaalblad waren voor onze vereniging van onschatbare waarde.

Tot op het laatst heeft hij de inleiding van ons kwartaalblad geschreven, daarmee blijk gevend van zijn betrokkenheid en onvermoeibare inzet.

Zijn kennis van de oudheid wist hij altijd wel op de één of andere manier in zijn inleidingen te verwerken. Hij maakte ons deelgenoot van de geschiedenis van de oude Grieken en Romeinen.

Peter was een erudiet mens. Tijdens de algemene ledenvergaderingen wist hij op ontwapenende en humoristische wijze zijn mening te geven en een ieder stof tot nadenken mee te geven.

In zijn laatste inleiding voor het kwartaalblad van september 2008 nam hij een slotwoord op waarin hij het volgende schreef:

"SLOTWOORD

Ook voor columnschrijvers komt eenmaal de tijd om een plaatsje op te schikken, want al het menselijke is vergankelijk en kort van duur. Vanaf heden zal Joop Moes deze taak van mij overnemen.

Peter W. van Buuren

Collectie foto van Buuren

Ik wens u ook ditmaal veel leesplezier en bedankt voor de aandacht, die u steeds aan mijn bijdrage hebt willen besteden.

*Waarvan akte,
Peter W. van Buuren."*

Peter Willem van Buuren, geboren op 26 mei 1929 in Leerdam en overleden op 7 november 2008 te Dedemsvaart, is niet meer onder ons. De Historische Vereniging Avereest is hem veel dank verschuldigd voor zijn jarenlange inzet. Wij wensen zijn vrouw Truus, de kinderen en zijn kleinkind veel sterkte om dit verlies te kunnen dragen.

Het bestuur

DE TAPPERIJ BIJ DE BRUG "DE STENEN PIJP"

De Stenen pijp

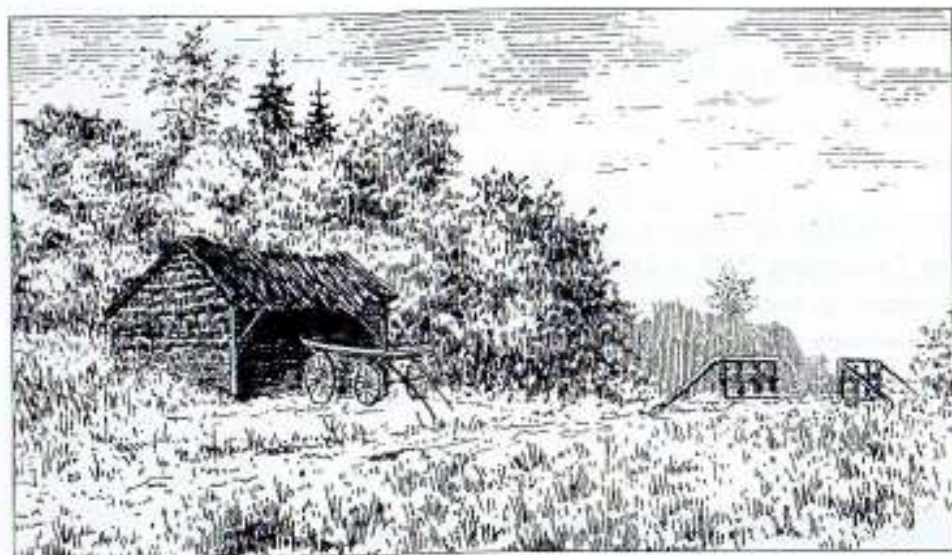
Een aantal van onze lezers heeft wel eens gehoord van de brug over de Reest met de naam "De Stenen pijp", ook wel genoemd "De Stenen piepe". Het is de naam van de vroegere stenen brug over de Reest in de weg van Ommen via de Ommerschans naar Drenthe via Den Kaat. Soms wordt de locatie van de huidige brug ook nog wel zo aangeduid.

Over de rivier de Reest

Eeuwen geleden, toen er nog geen brug over de Reest was, moesten de mensen die over de Reest wilden, gebruik maken van een zgn. voorde, een doorwaadbare plaats. Een voorde was meestal alleen 's zomers passabel. Immers 's zomers was er maar weinig water in de Reest. Dat was in de winter wel anders, het waterpeil was nogal eens zo hoog dat de landerijen rond de Reest onder water kwamen te staan. Een brug bleek dus wenselijk. Eerst met het gereed komen van de Ommerschans in 1628, kwam de eerste brug over de Reest in de weg van de Ommerschans naar Drenthe. Het was dus nog in de tachtigjarige oorlog. Een brug over de Reest was noodzakelijk om de bevoorrading van de Ommerschans ook in de winter veilig te stellen, niet alleen vanuit Ommen maar ook vanuit Drenthe..

Brug van hout

De eerste brug in de weg van Ommen via de Ommerschans naar Drenthe over

Pensekening J. Drent (1972)

Voegere houten brug over de Reest.

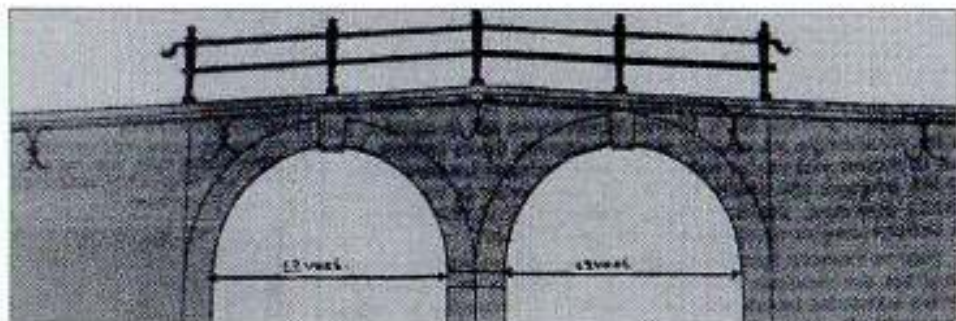
de Reest was van hout. De brug was gemaakt in 1628. Jaren later, in de Munsterse oorlog van 1672 (het rampjaar) toen de bisschop van Munster, Bommen Berend, onze contreien veroverde, viel ook de Ommerschans in zijn handen. Eigenlijk was dat zonder slag of stoot gegaan, want de bezetting van de schans was tevoren al gevluht. De brug over de Reest bij Den Kaat zal daar natuurlijk ook onder hebben geleden. In ieder geval moesten er reparaties worden uitgevoerd of er moest een geheel nieuwe brug komen. Het werd een nieuwe brug, die overigens pas in 1680 gereed kwam.

De brug uit 1680 was ook van hout

Deze tweede brug uit 1680 was ook van hout. De bouwer was Roelof Thijs Mouwe uit Meppel. Roelof Thijs Mouwe was timmerman van beroep. Maar helaas was na ruim 40 jaren in 1724 deze houten brug ook weer aan reparatie toe. Tot 1728 is er over gesproken om weer een goede toegankelijke brug over de Reest te krijgen. De Overijsselse overheid was niet toeschietelijk wat financiën betreft. De helft van de kosten wilde men door Drenthe laten betalen. Het heeft nog tot 1758 geduurd voordat er weer een geheel nieuwe brug over de Reest kwam. Het werd een brug van steen.

De Stenen brug over de Reest

Op een aantal atlassen en kaarten komt de naam "Stenen brug" voor. Het is de

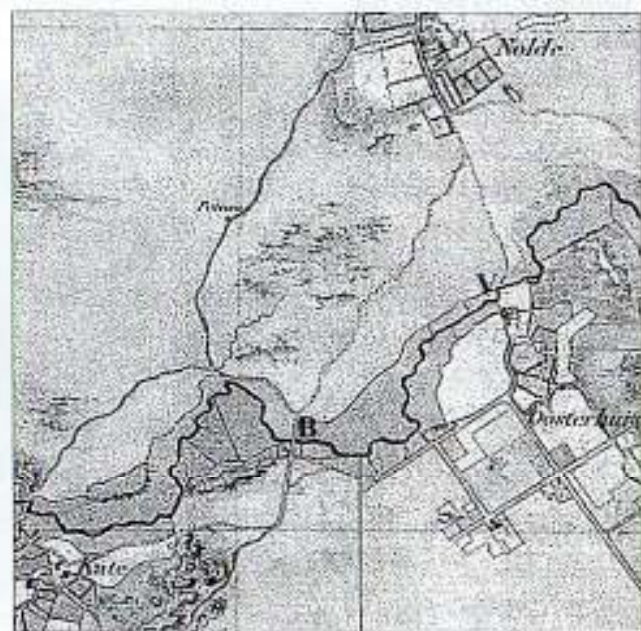
Collectie HVA

Stenen brug over de Reest. Bouwtekening uit 1758.

naam van de brug over de Reest bij Den Kaat in de weg van Ommen via Nolde naar Zuidwolde. De naam "Stenen brug" spreekt voor zich. De brug was van steen. Toen deze brug werd gebouwd was genoemde weg nog een zandweg. Dat heeft geduurd tot in de negentiende eeuw, pas toen is de weg verhard. Op sommige andere kaarten komt de naam "Stenen Pijp" voor. Deze naam geeft de vorm van de brug aan. De brug bestond namelijk uit twee half rond gemetselde bogen. In het dialect: twee stienen piepen (nt.1).

Deze brug heeft 144 jaar bestaan, nl. van 1758 - 1902. De stenen brug van 1758 is gebouwd door de Zwolse aannemer Herman Hulscher. Hij had twee borgen en een opzichter.

De borgen waren mr. Herman Huber (Hubert), advocaat te Zwolle, en Gerrit Jan Hulscher. Opzichter was Jan Conrad Gosepoll. Het contract was ondertekend door de heer Adolf Julius Borchard van Huffel, hij was drost van Salland van 1746 - 1762 (overl.1762) en woonde op de Kranenburg bij Zwolle, verder door J. Kijmmel namens Landschap Drenthe en door bovengenoemden

Situatie uit 1811 met de "Stenen Brug" (B) en het Jodenvonder(V).

Lie Franse kaarten van Drenthe 1811-1813

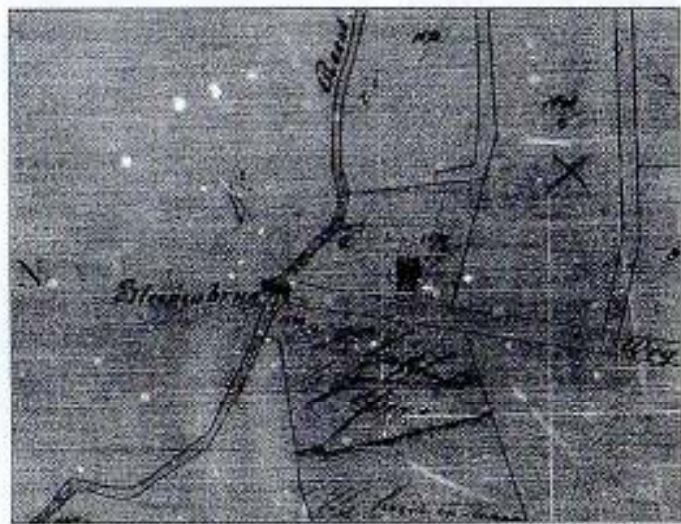
Herman Hulscher, H. Huber, Gerrit Jan Hulscher en Jan Conrad Gosepoll. Toen de brug gereed was, bleek er een financiële tegenvaller te zijn voor aannemer Hulscher. Hij had de brug te laag begroot en richtte in 1760 een verzoek aan het bestuur van Landschap Drenthe, de Ridderschap en Eigenerfden. Helaas, want op 18 maart 1760 luidde hun besluit: *"Ridderschap en Eigenerfden geven geen gehoor aan het verzoek van Herman Hulscher om hem financiële steun te geven, nu hij zoveel schade lijdt omdat hij tegen een te lage som aangenomen heeft een brug op de Overeest te bouwen."* Of het verzoek van Hulscher op één of andere manier toch nog resultaat heeft gehad blijkt niet. In 1761 is Hulscher overleden.

De brug van steen

De bovenkant van de brug was vanwege de twee bogen ruim een meter hoger dan de zandwegen aan beide zijden van de Reest. Dat betekende dat de weg aan beide kanten van de brug omhoog liep naar het wegdek op de brug. De beide brugbogen waren met paardeklinkers gemetseld (nt.2) en het wegdek en de rand van de brug bestonden uit Bentheimer steen. De brug had ijzeren leuning, maar die waren later verdwenen.

Tapperij bij de brug

Aan de Overijsselse kant van "De Stenen pijp" heeft in de tweede helft van de negentiende eeuw een tapperij gestaan. Daarvoor was dat land begroeid met heide. De historicus-schrijver Albert Piel schrijft in zijn manuscript "Feiten uit het verleden van Avereest" dat er een herberg heeft gestaan nabij "De Stenen pijp". Het betreft waarschijnlijk een huis met daarin een tapperij.

Kadasterkaart uit 1880 met plattegrond van de brug en het huis, de voormalige tapperij. "N", links op kaart, is het noorden.

Het Jodenvonder.

Collectie HVA

De bewoners waren Frederik de Lange (1842-1917) en zijn vrouw Hendrikje van Goor. Frederik de Lange werd ook wel Frederik Emmelo genoemd (nt.3). Inwonend waren Jan Jans de Lange en Geertje Roelofs Strijker, de ouders van Frederik de Lange. In dat huis woonde ook nog Willem Jan Broekhuizen, belastingdeurwaarder, geboren in 1815 te Zwolle. Het huis werd door Albert Piel dus aangeduid als herberg, mogelijk mede door de hier genoemde inwoners. Frederik de Lange was tapper. Zo'n tapperij vlak bij de brug is voor passanten een goede gelegenheid om even te pauzeren als men nog een lange tocht voor de boeg heeft. Vooral voor kooplui, die van Balkbrug kwamen en op weg waren naar Drenthe, was dit een mooie eerste aanleg. De weg van Balkbrug naar Zuidwolde was destijds een zandweg, en velen moesten de afstand lopend afleggen. Het kon er soms "stevig" aan toegaan in de tapgelegenheid. Vanaf de Stenen brug liep de weg eerst door Nolde en dan via Linde naar Zuidwolde. Er was geen tol tussen Nolde en Balkbrug Maar voor wie de brug met de tapperij wilde omzeilen, kon vanuit Nolde via een voetpad, het Jodenvonder over de Reest en via Den Oosterhuis naar Dedemsvaart. Frederik de Lange was naast tapper ook huisslachter. Hij sleep zijn messen op de rand van de brug. De brugrand was van Bentheimer steen.

Tenslotte

De stenen pijp bestaat niet meer. Sinds 1903 ligt er een andere brug. De huidige brug over de Reest is ook van steen, daarnaast ligt ruim 40 jaren (omstreeks 1966) een brug in de autoweg N48, de weg van Ommen naar Hoogeveen. Overigens bestaat het huis met de voormalige tapperij ook niet meer. De naam "De Stenen pijp" siert nog wel een boerderij aan de weg naar Zuidwolde, in de gemeente De Wolden.

Henk Jan Krikke

Noten

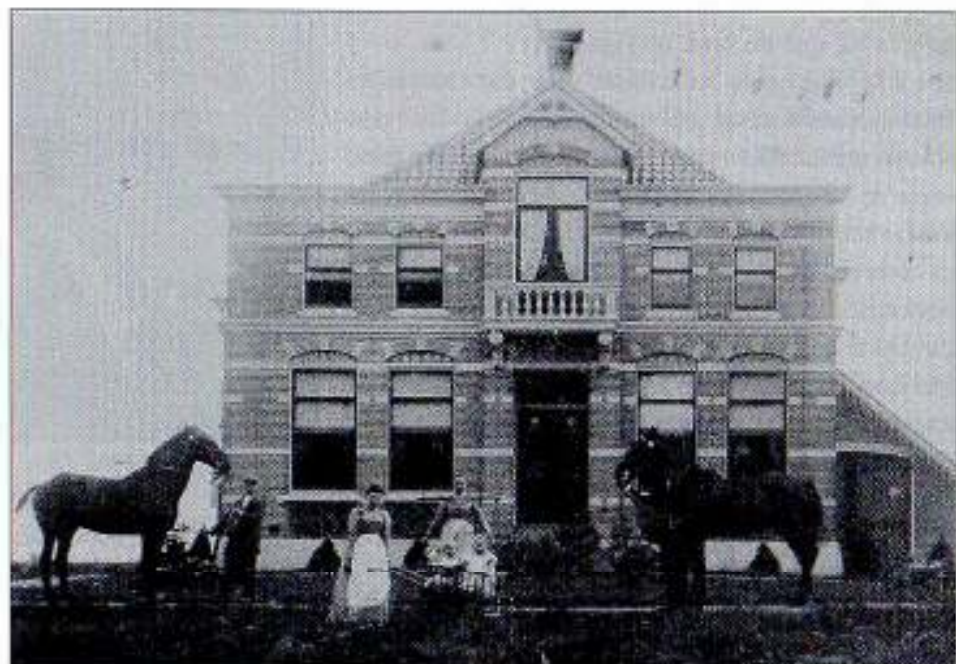
1. In de in druk verschenen editie van de *Encyclopedie van Drenthe* (Assen 2003) kan men onder de letter "N" onder de buurtschap Nolde lezen: dat daar aan de Ommerweg twee steenfabrieken staan met de naam "De Steenen Pijp" en de boerderij "Nolderhoeve". Vraag: Staan daar echt steenfabrieken?
2. Een paardeklinker is een harde klinker geschikt voor straatwegen. (van Dale)
3. Zijn grootvader Jan Egberts de Lange uit Havelte werd ook Jan Emmelo genoemd. Zie ook: A. Piel; "Feiten uit het verleden van Avereest" pag. 387.

Bronnen

- J. Drent; Bijdrage tot de geschiedenis van de gemeente Avereest. (D'vaart 1978)
- A. Piel; Feiten uit het verleden van Avereest. (zie pag. 1976)
- W. Wind; Bruggen over de Reest. HVA 1998/1
- J.W.T.M. Beekhuis-Snieders; Index op de resoluties van Ridderchap en Eigenerfden 1740-1795. (Assen 1986) pag. 508
- N.W.H. Rijnhart; Genealogische gegevens van Avereest.
- W. Visscher; Een wereld van turf. (Gouda 2003) pag. 290

ARENT VAN LINGE

Veel huizen in Dedemsvaart doen herinneren aan een rijk verleden. Eén van die huizen is "Difflerend" aan de Moerheimstraat no. 115, schuin tegenover het voormalige gemeentehuis. "Difflerend" valt nu onder Monumentenzorg. Arent van Linge (geboren 1870 te Veendam, overleden in 1923 te Zwolle) stichtte deze boerderij. Zijn kleinzoon, geboren in 1927 op deze boerderij, woont nu met zijn vrouw Anna Jantje Nijlaan (geboren 1930 te Hoogezand), als rustend landbouwer in Dronten. Hij weet heel wat te vertellen.

De boerderij "Difflerend" van de familie v. Linge aan de Moerheimstraat.

Dedemsvaart

Arent van Linge is de zoon van Jan Roelf van Linge (geboren in 1903 te Dedemsvaart, overleden in 1983 te Zwolle) en Hendrikje Kraal (geboren in 1904 te Meppel). Velen zullen zich nog herinneren hoe Hendrikje v. Linge-Kraal in 1986 door een verkeersongeluk tragisch om het leven kwam.

Arent groeide op met zijn zus Femmy (1929) en broers Jan (1931) en Carel (1940) aan de Moerheimstraat. Van zijn peuterjaren herinnert Arent zich nog het volgende verhaal: Recht tegenover "Landzicht", aan de Langewijk, stond "Difflerend" aan de Moerheimstraat. Hiertussen bevond zich een bos, dus vanaf "Difflerend" kon men "Landzicht" niet zien. In 1929 werd het bos echter gerooid. Verbaasd riep Arent toen uit: "Ik zie een schip aan de overkant!" Dat schip bleek de Gereformeerde kerk aan de Langewijk te zijn. De Openbare Lagere School aan de Stegerensallee werd gevolgd. Meester Remmelts was destijds de hoofdmeester. Juf Vondeling was de leerkracht van de eerste klas. Een andere leerkracht was meester Zwart. Na schooltijd hielp Arent, als dat nodig was, op het land. Met de graanoogst mende hij de paarden naar het land en dan zat zijn vader naast hem om de bossen graan af te leggen. Wanneer Arent niet goed oplette en vijf in plaats van zes rijen meenam, kreeg

hij een tik met de vork op zijn rug.

Er was ook een stuk land aan de Oostwijk. Wanneer daar graan op stond, moest dat met een schuit opgehaald worden. Dat was vaak dikke pret, want op een vuurtje werden dan pannenkoeken en koffie warm gemaakt. Was de schuit vol, dan werd die met een paard voortgetrokken. Via de Oostwijk, de van Royens Hoofdwijk en de Dedemsvaart gingen men naar de boerderij.

De boerderij was een landbouwbedrijf. De twee koeien, die werden gehouden, waren voor de melk en dan waren er nog een paar varkens voor de eigen slacht.

Een plezierige bezigheid op de boerderij was paardrijden met een zoon van werknemer Kok.

De werknemers Kok, Van de Vecht en Drogts maakten allen de 40 jaar vol op de boerderij en werden daarvoor beloond met een lintje van de koningin. Jan Roelf van Linge werd trouwens zelf ook beloond met een ridderorde van de koningin. Dit vanwege zijn verdiensten voor het Waterschap.

Arents oma

Arents oma, Catrina Johanna Brans, geb. 1876 te Stadskanaal, was de dochter van Albert Brans en Teunissien Borgman. Albert Brans was landbouwer en vervener. Hij had in 1894 "Villa Dina" gekocht. Later werd deze villa het gemeentehuis van Avereest en nu is daar de Rabobank in gevestigd.

Catrina Johanna van Linge-Brans (1876-1964)

Later woonde oma Van Linge in de villa "Frisia State" aan de Moerheimstraat no. 94-96 en nog later in "Stegerensend", (nu bewoond door de familie IJmker). Arent kwam daar nog wel eens tussen de middag zijn brood opeten en om zijn sokken te laten drogen: die waren nat geworden bij het slootje springen.

Zijn oma was al vroeg weduwe. In 1923 was haar man Arent overleden. Hij had een zwakke gezondheid. Dat had te maken met het feit, dat hij een albino was. Oma Van Linge-Brans overleed in 1964 in het verzorgingshuis te Ommen.

Jan Roelf v. Linge (1903-1983)

Collectie familie van Linge

Oorlogstijd

Van de oorlogstijd herinnert Arent zich nog heel wat. Op zijn netvlies staat nog gebrand hoe de Duitsers in mei 1940 vanuit de Driehoek binnenkwamen. (Zie ook het verhaal van Geert Ballast in het vorige kwartaalblad en het blad van juni 2007.)

De Duitsers waren niet zuinig met confiscatie, want binnen de kortste keren wilden de Duitsers bij de burens de trekker weghalen. Zij waren de Duitsers al vóór geweest en hadden de trekker onklaar gemaakt. Vader Van Linge en de burens stonden toe te kijken. Ondertussen kwam de tram aangereden met achter op het balkon "Jan Hagel" (scheldnaam voor een N.S.B.-er). Die gebod hen weg te gaan. Dat ging zeker niet vlug genoeg en dus schoot "Jan Hagel" met zijn geweer, waardoor de Duitsers verschrikkelijk in paniek raakten. Zij dachten dat de burens geschoten hadden. Na uitleg gingen ze achter de tram aan.

Opa en oma Kraal

Opa en oma Kraal woonden in Meppel. Aan het begin van de oorlog moest daar het land gescheurd worden voor de aardappelteelt. Vader Van Linge pootte de aardappels. Een goede vriend zegde toe, dat alles op het stuk bouwland goed voor elkaar zou komen. Toen vader Van Linge daar de gang van zaken in ogenschouw ging nemen, bleek, dat er heel veel onkruid stond. Dus moest Arent er op een dag naar toe met paard en wagen, de tweede dag de akker onkruidvrij maken en de derde dag weer terug naar huis. Dat werd nog twee keer herhaald, toen konden de aardappels geroooid worden.

Nog meer herinneringen aan de oorlogstijd

In die tijd was de "Feldweibel" gevestigd in huize "Landzicht" aan de Langewijk. (Later was in dit pand de huishoudschool gehuisvest.) Eens werd op het land tussen de Moerheimstraat en de Langewijk in het najaar het aardappelloof verbrand. De rook woei de kant van "Landzicht" op. Dat stond de Duitsers niet aan en dus richtten en schoten ze op "Difflerend", met tot gevolg, dat een kogel dwars door de voorruit van de boerderij ging!

Bij de familie Van Linge stond een piano in huis. Moeder Van Linge was in de keuken bezig en hoorde volkomen onverwacht dat er op de piano gespeeld werd: dat kon niet haar dochter zijn. Toen ze ging kijken zat daar achter de piano een Duitser er lustig op los te spelen. Hij was door de open voordeur naar binnen gekomen en vond dat hij wel een concert weg kon geven.

Vaak ging Arent op de fiets naar Meppel naar zijn opa en oma. Je door de bus laten trekken is bij zo'n afstand best verleidelijk en dat gebeurde dan ook. Helemaal van Meppel tot Dedemsvaart. Daar aangekomen werd deze tocht door de politie beloond met een flinke bekeuring!

Stiekem slachten gebeurde overal. Bij de burens zou 's avonds een goede, zware pink geslacht worden, terwijl de vader dan weg zou zijn. Voorbereidingen werden getroffen: Zo werd er een gat gegraven, waarin het slachtafval na afloop gedumpt zou worden. Toen de pink geslacht was, moest het afval naar het gat. Echter... in het donker was dat gat moeilijk te vinden en viel één van de twee mannen, die elk een kwart van de pink kregen, met een teil vol darmen en ander afval in dat gat. Toen de vader thuis kwam en zag wat er gebeurd was, was hij in alle staten!

Het laatste oorlogsjaar

In het laatste oorlogsjaar vlogen veel vliegtuigen over naar Duitsland om bombardementen uit te voeren. Af en toe vonden er dan ook luchtgevechten plaats, zodat er brandbommen naar beneden kwamen. Eens kwam zo'n brandbom in Dedemsvaart dwars door het dak naar binnen en was één van de bewoners op slag dood. Bij de boerderij van de familie Van Linge was bij de knal van een bom op zeker moment geen ruit meer heel! En dat in een tijd, dat glas heel moeilijk was te verkrijgen. Een week later ontplofte er nog één. Deze lag in de wijk achter "Humosa". (Moerheimstraat 154, nu wordt dit pand bewoond door de familie Sibbele Oegema.)

In deze tijd mocht je 's avonds na acht uur niet buiten komen. Ging je 's avonds op de fiets toch stiekem weg, dan had je weinig licht. Voor de lantaarn was een kapje met een klein spleetje bevestigd, zodat je toch wat meer kon zien.

Ook herinnert hij zich dat in de buurt van Sluis Zes, een eind achteruit, de eerste Duitse straaljager naar beneden kwam. Binnen de kortste keren ging de jeugd erheen om te kijken of er wat te halen viel. De piloot ging ondertussen lopend naar Sluis Zes. De jeugd had een ideaal object om te ontmantelen en materiaal om (mooie) ringen te maken van de aluminium moeren.

Voedsel werd in Nederland steeds schaarser. In Dedemsvaart was nog van alles. Vanwege zijn astma moest Arent naar dokter Kremer in Amsterdam. Hij reisde met het openbaar vervoer en had een zware houten koffer bij zich. Zo'n koffer waar je op kunt zitten en die gevuld was met veel etenswaren. Deze moest in Utrecht afgegeven worden bij familie. Helaas..... onderweg brak de koffer

open, met alle gevolgen van dien. Na deze onderbreking kon de reis voortgezet worden naar Amsterdam.

Hongerwinter

In de hongerwinter van 1944-1945 kwamen veel mensen aan de deur.

Tijdens het dorsen kwamen op een dag wel 750 mensen langs. Zij kregen allen een spint graan en uit de kookpot van moeder Van Linge een kommetje graanpap. Ja, wat wil je, toen deze mensen langs de Dedemsvaart liepen en de dorsmachines aan het werk zagen.

Mensen uit het zuiden van het land werden geëvacueerd naar "Veldzicht" in Balkbrug. Arent werd ingezet om een aantal mensen van daar te vervoeren naar Hoogeveen. Met een koetsje, getrokken door een paard.

De gegraven schuttersputjes werden hem fataal: Het paard sprong opzij toen er een colonne met geschut voorbij kwam. De koets kwam met een wiel in een putje

en hij kantelde. De reis naar Hoogeveen ging niet door en Arent kon terug naar huis.

In deze roerige tijd werden de lessen op de Openbare Mulo gevolgd. Destijds was deze school gevestigd aan de Julianastraat, vlakbij het kerkje van de Protestantenvond.

Eén van de leerkrachten was meneer De Haan.

Van de leerlingen herinnert Arent zich nog de jongens Oosterhuis en Bijker.

Weg uit Dedemsvaart

Na de mulo volgde de Landbouwwinterschool in Groningen en kwam de tijd, dat één en ander in praktijk gebracht kon worden. Arent vertrok Frankrijk (ten oosten van Parijs) en ging daar

Collectie familie van Linge

Vier generaties: Oma Hendrikje van Linge-Kraal met achterkleinzoon Armond v.d. Stelt op schoot. Daarachter: Arent van Linge en zijn dochter Lydia.

aardappels selecteren. Tot op de dag van vandaag herinnert hij zich de talloze vliegen en mieren op de boerderij.

Nauwelijks thuis in De-demsvaart lonkte Amerika. In het kader van het Marshallplan werd Arent met een ploeg van vijftig boerenzonen uitgezonden naar Amerikaanse boeren om zodoende bijgeschoold te worden. Eerst kwam Arent terecht op een grote boerderij in het noorden

van Minnesota en later in Montana. Daar maakte hij kennis met combines. Hoewel hij nog nooit koeien gemolken had moest hij nu koeien melken. Deze koeien werden nog wel eens wrang, d.w.z. dat ze dan ontstoken spenen hadden. Dan viel het melken natuurlijk niet mee! Daar kwamen ook nog de lange werktijden bij: Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Het eten werd op het land gebracht. In de winter lag er zoveel sneeuw, dat je van de tractor alleen het pijpje boven de sneeuw uit zag steken.

Als afsluiting van het jaar Amerika ging Arent met vier andere jongens een reis door het land maken: In een auto met Hollandse klompen voor op de bumper! Aanvankelijk werd overnacht in motels. De jongens waren toen snel door hun geld heen. Aangekomen in Salt Lake City gingen ze bieten rooien en borden wassen. Van het verdiende geld werden slaapzakken gekocht en men ging voortaan overnachten in de frisse buitenlucht. Bij benzinstations was genoeg gelegenheid je op te frissen. Zo kwamen ze tijdens hun reis in het grote Amerika nog vijf andere Marshalldeelnemers tegen. Aan de klompen hadden die gezien, dat er nog meer Nederlanders waren.

Naar de Haarlemmermeer

In 1951, terug in Nederland, vertrok Arent naar de Noordoostpolder. Daar kwam hij terecht op een boerderij aan de Kuinderweg. Onderdak kreeg hij daar in het kamp Emmeloord-oost, waar men met z'n zessen op een zaal sliep.

Arent van Linge met dochter Lydia en zoon Jan Roelf bij de boerderij aan de Haringweg te Dronten (1967).

Collectie familie van Linge

Op een gegeven moment viel zijn oog op een advertentie, waarin een bedrijfsleider werd gevraagd op een boerderij in de Haarlemmermeer. Daar werd hij aangenomen op een akkerbouwbedrijf en bleef daar tot 1957.

Arent was al lange tijd verloofd met Ans Nijlaan. In Nieuw-Vennep was helaas geen woning beschikbaar en dat was de reden, dat hij nu een functie aanvaardde als bedrijfsleider in Goedereede. Na de watersnood moest hier veel opgebouwd worden.

Goedereede

Arent en Ans trouwden in 1957 en vestigden zich in Goedereede.

Daar maakten ze o.a. kennis met het gebruik, dat bij overlijden de burens de lijkst naar de begraafplaats droegen. Dat kon best een heel eind zijn.

In Goedereede werden hun beide kinderen geboren: in 1959 Elkeline (Lydia) en in 1964 Jan Roelf.

Nog steeds was Arent bedrijfsleider. In de Flevopolder werden boerderijen uitgegeven. Arent liet weten, dat hij hiervoor ook wel in aanmerking wilde komen en kreeg een uitnodiging van de Domeinen voor een gesprek in Zwolle. Evenals destijds in de Noordoostpolder, werd om een boerderij te verkrijgen

Jan Roelf van Linge, die de boerderij van zijn ouders heeft overgenomen, met zijn dochters Irene en Marit. (Foto 2005).

Collectie familie van Linge

van alles nagegaan: Of je vrouw een nette huisvrouw was, je afkomst, maatschappelijke verdiensten, werkervaring, enz. Een boerderij was niet zomaar voor iedereen weggelegd! Dit ontlokte Arent de opmerking: "Je komt makkelijker aan een vrouw, dan aan een boerderij!"

De Flevopolder

Arent en zijn vrouw kwamen goed door de test en kregen aanvankelijk een boerderij met 28 ha land aangeboden aan de Colijnweg en later een boerderij met erfpacht aan de Haringweg in Dronten. Bij deze boerderij hoorde 35 ha. land. Hier ging men op in. De bouw van woonhuis en schuur kon beginnen. Tijdelijk woonde het gezin Van Linge in een directiekeet.

Bekende beginnersproblemen kwamen ook in de Flevopolder voor: Een voortdurend gevecht tegen veel riet en moerasandijvie op het land. Arent van Linge verbouwde bieten, uien en pootaardappelen. De gewassen worden tot op de dag van vandaag nog steeds verbouwd.

Dronten

Vanaf 1991 wonen Arent en zijn vrouw Ans in Dronten. In het huis waar ook de moeder van Ans de laatste tijd van haar leven gewoond heeft. Als je bij de Van Linges binnen voor het raam zit, merk je al snel, dat ze hier goed ingeburgerd zijn: vaak wordt de hand opgestoken naar voorbijgangers. Aan de Haringweg wonen nu zoon Jan Roelf, met zijn vrouw Edith en twee dochters, Irene en Marit op de boerderij. Niet ver van zijn ouders, zodat die af en toe nog eens kunnen kijken hoe alles er bij staat.

Wil Wytzes-Bakker

Arent van Linge en zijn vrouw Ans van Linge-Nijlaan.

Collectie familie van Linge

DE DEDEMSVAARTSE COMONIST JAC. DUMAY

Crisis

De laatste maanden van dit jaar spreken en schrijven de media nogal eens over de mondiale financiële crisis. Tijdens de crisisjaren in de dertiger jaren was dat ook zo. Men had toentertijd immers ook last van een economische crisis. Ouderen in onze maatschappij weten er nog van. De Dedemsvaartse musicus Jac. Hiemstra heeft toentertijd onder het pseudoniem Jac. Dumay (spreek uit: Doe mee) een lied gecomponeerd over wat gelukkig maakt. Zowel tekst als melodie zijn door Hiemstra zelf gemaakt. In januari 1936 werd dit lied op de radio uitgevoerd door de KRO-melodisten. Ook de Dedemsvaartsche Courant heeft hier melding van gemaakt.

Op de radio

In de Dedemsvaartsche Courant van 1936 was te lezen:

"De KRO-melodisten zijn een betrekkelijk nieuw, maar nog steeds groeiend radiogenoegen. Zij zijn de blijde zangers van het levenslied, die ons helpen om de zorgen van de tijd, van nu en dan, van ons af te schudden en nieuwe sterkte op te doen door een optimistische blik op de moeilijkheden die ons drukken. Die zangers worden op hun beurt geholpen door hun beurt geholpen door dichters en componisten, die blijde woorden samen rijgen en in vrolijke klanken vertolken. Onze plaatsgenoot de heer Jac. Hiemstra, muzikleraar, behoort tot hen.

Zondagavond brachten de KRO-melodisten voor de tweede maal "t Rijbewijs van ome Gijs" ten gehore, waarvan de tekst en muziek ten name staan van Jac. Dumay, het pseudoniem van de heer Jac. Hiemstra. Het is een mooie onderscheiding voor onze plaatsgenoot."

Voorblad

Collectie mev. A. Hiemstra

Wat gelukkig maakt

Van Jac. Dumay verscheen in 1936 opnieuw een lied bij de uitgeverij J. Poeltuyn te Amsterdam. De titel hiervan was: "Geld alleen maakt niet gelukkig". Advies in de krant: "Wie chagrijn heeft om de slechte tijden of de hoge belasting, schaffe zich dit lied maar aan. Bekoord door woord en klank zal hij leren om met tevreden gezicht zijn "Harley Trapson" met twee pedalen te berijden".

Het lied was destijds verkrijgbaar bij boek-handel G. J. Gelderman à 25 ct..

De musicus Jac. Hiemstra was klassiek opgeleid, maar schreef met de beide bovengenoemde composities toch ook voor een breed publiek. De melodie van het lied was toentertijd ook voor draaiorgel beschikbaar.

In het archief van het Muziek Centrum van de Omroep (MCO) te Hilversum was

Collectie mevr. A. Hiemstra

Woning Jac. Hiemstra (Jac. Dumay), Nu Markt 8.

de bladmuziek van het lied "Geld alleen maakt niet gelukkig" uit 1936 nog aanwezig. Het lied heeft drie coupletten.

HenkJan Krikke

Bronnen

- Jac. Hiemstra, muziekleraar te Dedemsvaart. HVA 2000/2
- Archief van het Muziek Centrum van de Omroep. Met dank aan mevr. A. Hiemstra
- Dedemsvaartsche Courant 1936

Hieronder volgt de tekst en het refrein : "Geld alleen maakt niet gelukkig"

1. De meeste mensen hoor je tegenwoordig klagen
Van slechte tijden, belasting plagen
De ene mens kan de ander niet verdragen
't Is zo gesteld,
Men heeft geen geld
Maar ik, ik trek mij daar niets van aan
Eenmaal zal 't toch wel beter gaan

Refrein: Geld alleen maakt niet gelukkig

't Geeft niet alles op deez' aard
Want tenslotte is gezondheid
Bovenal het meeste waard
'n Grote dosis arbeidsvreugde
Levensblijheid, levensmoed
Dat zijn kostelijke dingen
Veel meer waard dan geld en goed

2. Een auto of een motor kan ik niet betalen
'k Rij Harley Trapson met twee pedalen
Die maakt me lenig, houdt me fit en vrij van kwalen
Ik voel me rijk,
Een vorst gelijk
Ik zeg maar zo, als het beter wordt
Koop ik ook nog wel eens een Ford

Refrein

3. Mijn middagmaal bestaat meestal uit bruine bonen
Da's voedzaam eten voor Hollands zonen
En als mijn kostjuffrouw haar goed humeur wil tonen
Geeft mij die snoes,
Nog appelmoes
Vlees, groente, piepers met een beetje jus
Dat is voor mij een feestmenu

Refrein

FOTO MIDDENPAGINA

Dit maal hebben we gekozen voor een foto van de Christelijke Lagere Abraham Kuyperschool. Op de foto staan de kinderen uit de zesde klas in 1963.

Op de bovenste rij van links naar rechts: 1. Kees te Velde, 2. Jacob Oosting, 3. Wim Bakker, 4. André Gort, 5. Henk Leffers, 6. Roelof Vaal, 7. meester Wiersma, 8. Anneke Mulder en 9. Tineke Hoogeveen

Middelste rij: 1. Piet de Bond, 2. Albert Jan Boessenkool, 3. Adriaan Kerkdijk, 4. Henk Meerman, 5. Frits Luten, 6. Jurrie Kroon, 7. Hans Meyerink, 8. Wim Berner, 9. Marinus Kuik, 10. Rolien Gerrits, 11. Lucie Heersping, 12. Sientje Zagers, 13. Greetje Wolters, 14. Catrien Drost, 15. Roelie Schalen en 16. Jellie Wiersma.

Onderste rij: 1. Jurrie Hulleman, 2. Hans Compagner, 3. Joop Compagner, 4. Roelof Linde, 5. Timo Barneveld, 6. Wim van Haeringen, 7. Theo Bontius, 8. Luuk Boessenkool en 9. Alex Haasjes.

PAND HAITJEMA

Deze keer wil ik eens nader ingaan op de historie van het woon- en winkelhuis, gelegen aan de Wisseling nummer 1 te Dedemsvaart. Dit pand staat bij de oudere inwoners van Dedemsvaart nog altijd bekend als "op de hoek bij Haitjema." Ik heb, zowel uit mijn fotoarchief als uit mijn historisch archief, alle daarin opgeslagen gegevens over dit woon- en winkelhuis bij elkaar gesprokkeld, in de hoop er een lezenswaardig artikel van te kunnen schrijven.

Het begin

Toen op 9 juli 1809 door kanaalgravers (m.n. veel dienstweigeraars) in Hasselt de eerste spade in de grond werd gestoken, voor het graven van het kanaal de Dedemsvaart, werd de droom van Mr. Willem Jan Baron van Dedem tot de Rollecate realiteit. Vermoedelijk is er een glimlach op zijn gezicht verschenen, niet wetende voor welke gigantische problemen hij in de komende jaren zou komen te staan.

Mr. Willem Jan Baron van Dedem tot de Rollecate.

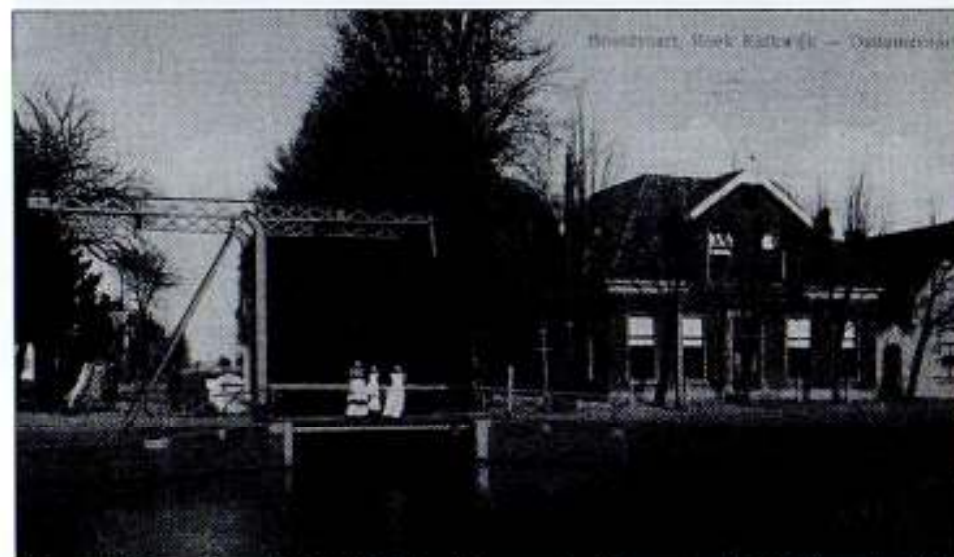
Collectie HVA

Een bloeiende wildernis

Op 9 juli 1909 hield de Gereformeerde predikant Ds. J. van Haeringen Kzn. uit Hoek van Holland en oorspronkelijk afkomstig uit Dedemsvaart in de Gereformeerde Kerk te Dedemsvaart een "feestrede", ter herdenking van het heuglijke feit, dat het 100 jaar geleden was, dat met het graven van het kanaal de Dedemsvaart een aanvang was gemaakt. Gemelde "feestrede" werd in een later stadium onder de titel: "Een bloeiende wildernis" in boekvorm uitgegeven en gedrukt op de persen van de Stoomdrukkerij G.J. Gelderman te Dedemsvaart. In het boek "Een bloeiende wildernis" staan op pagina 47 (voetnoot 27) de namen vermeld van de eerste bewoners van de nieuwe veenkolonie Dedemsvaart, te weten de pioniers: Berends, Damman, Dorgelo, Geerdes, Van der Graaf, van Haeringen, Horstra, ten Kate, Minke, Plomp, Scholten, Steenberg, Visscher en Van der Vecht. Van de hiervoor genoemde namen wil ik dit artikel nader ingaan op de familie Van der Vecht.

De familie Van der Vecht

De familienaam "Van der Vecht" komt in de literatuur uit die tijd regelmatig voor. Deze familie bouwde destijds aan de Zuidoostzijde van de Julianastraat (eerder genaamd Kalkwijk) een riante woning. Deze woning heeft destijds onder anderen dienst gedaan als woning met kantoor van de juristen

Het woonhuis, nu plaatselijk bekend als Moerheimstraat 2 te Dedemsvaart. De familie van der Vecht liet dit pand bouwen. De foto is genomen omstreeks 1905.

Collectie Pieter Malscha

Mr. Hendrik Jacob Steenbergen en Mr. Frederik Hendrik Stegeman (beiden advocaat en procureur), de textielzaak van de gebroeders Jan en Henny Röben en (voor zo ver ik mij kan herinneren) het leesportefeuillebedrijf van de gebroeders Bakker. Tot voor enige weken was in dit pand, nu plaatselijk bekend als Moerheimstraat 2, Dedemsvaart, "Brezan" gevestigd, een zaak in auto-onderdelen.

Hendrik Lucas van der Vecht

Eén der leden van de familie Van der Vecht, te weten Hendrik Lucas van der Vecht, stichtte aan de zuid-westelijke zijde van de Kalkwijk een woon- en winkelhuis, nu Wisseling 1. Het assortiment van de koopwaar bestond hoofdzakelijk uit "koloniale waren", manufacturen en voederartikelen. Tevens was er in het pand een slijterij gevestigd.

Het woon- en winkelhuis Wisseling 1 in Dedemsvaart, toen Jan Alteveer zijn bedrijf daar nog uitoefende.

Jan Alteveer

Op 1 mei 1905 verkocht de familie Van der Vecht de woning met winkel aan de winkelier Jan Alteveer. In de "Dedemsvaartsche Courant" van zaterdag 6 mei 1905 liet Hendrik Lucas van der Vecht de navolgende advertentie opnemen:

"Onder hartelijken dank voor het vele jaren genoten vertrouwen geeft de Fa. H.L. van der Vecht kennis, dat haar zaak is overgegaan aan den Heer Jan Alteveer, dien hij beleeft aanbeveelt."

"Zich refereerende aan bovenstaande advertentie houdt ondergeteekende zich beleeft aanbevolen en hoopt zich het vertrouwen evenals de dames Van der Vecht waardig te maken. Minzaam aanbevelend. J. Alteveer. De zaak zal door mij op den zelfden voet worden voortgezet. Dedemsvaart, 1 Mei 1905."

Tjeerd Haitjema

Blijkens processen-verbaal van inzet en toeslag (eerste en tweede veiling) respectievelijk op 14 en op 28 augustus 1929, opgemaakt door de destijds te Avereest gevestigde notaris Berend Hendrik Kelder werd het pand Alteveer in twee percelen geveild, te weten:

Perceel 1: Het woon- en winkelhuis met gedeelte pakhuis, staande aan de Hoofdvaart, hoek Julianastraat, waarin sedert jaren een druk beklante zaak in kruidenierswaren, manufacturen en voederartikelen, alsmede een slijterij in sterke dranken. Dit perceel werd ingezet op f 9.920,-

Perceel 2: Een pakhuis met schuur en open grond, gelegen nabij perceel 1. Dit perceel 2 werd ingezet op f 2.230,-. Het totale bedrag van de inzet bedroeg dus f 12.150,-.

Bij de eindveiling op 28 augustus 1929 kwam er in totaal f 30,00 bij, zodat de gehele koopprijs uiteindelijk bedroeg f 12.180,-.

Koper voor dat totale bedrag werd Tjeerd Haitjema, electricien te Dedemsvaart. Hij heeft 28 jaar lang (van 1929 tot 1957) in gemeld pand een electro-zaak uitgeoefend, waarbij ook de verkoop van het zogenaamde "wit goed" (wasmachines, centrifuges) en aanverwante artikelen een belangrijke rol speelden.

Herman Gerhard Haarmeijer

Toen Tjeerd Haitjema in 1957 de tijd gekomen achtte om het wat rustiger aan te gaan doen, droeg hij in dat jaar zijn zaak over aan zijn voormalige medewerker, Herman Gerhard Haarmeijer. Deze was al tien jaar "eigen baas" en had zijn bedrijf,

H. G. Haarmeijer (1906-1982).

winkel en werkplaats gevestigd in het pand van de familie David van Buren-Betje Philipson aan de Markt 4 te Dedemsvaart.

Jozef Herman Gerhard Haarmeijer

Op dit ogenblik is het winkel-woonhuis, waar dit artikel over gaat sinds begin van de 70er jaren van de vorige eeuw eigendom van (en in gebruik bij de zoon van Herman Gerhard Haarmeijer) Jozef Herman Gerhard Haarmeijer en diens echtgenote J.W.A.S. Mensink.

Collectie familie Haarmeijer

J.H.G. Haarmeijer

"De hoek bij Haitjema"

Het betreffende pand was jarenlang voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog op de zaterdagavond een geliefkoosde plek voor de opgroeiende jeugd om samen te komen. Het woord "teenager" of "tiener" moest toen nog worden uitgevonden, terwijl men in die dagen nog nooit van het woord "disco-avonden" had gehoord, zodat de jeugd zich op straat ging vermaken. Onder het genot van een zak pinda's, gekocht in de ALBINO winkel van Herman van Giessel, tegenover pand Haitjema bleef men de ganse avond op "de hoek bij Haitjema", rondhangen. Er werden wel met enige regelmaat door de

Collectie Peter Makaske

Het woon- en winkelhuis Wisseling 1 te Dedemsvaart van J.H.G. Haarmeijer.

hotelhouders Pier Jacob Hiemstra en Chr.J.M. Dalloyaux, beiden uitbater van het "Hotel Steenberg" aan de Hoofdvaart, nu plaatselijk bekend onder nummer 31, "dans-parties" georganiseerd. Die "Parties" werden destijds alleen maar bezocht door de "upper ten" van Dedemsvaart, de beter gesitueerden uit die tijd.

Peter Makaske, amateur-historicus

Bronnen

- Boekwerk "Een bloeiende wildernis"
- De Dedemsvaartsche Courant
- Familie Haarmeijer, Dedemsvaart
- Eigen archief.

OPOE VERTELT VERDER

"As klein magien van een joar of twaalf gun'k al met Menieze (meuje = tante Niesje) de boer op, um te helpen bi'j 't huusslachten. Darms schoonmaken, worstevleis dreien, worst opstoppen, leverworst en bloedworst maken en op het leste, van de ressijs met wat kooknat, balkenbrei maken. Menieze was doar

goed in en worden in de harfst en winter veul evraogd um te komen helpen bi'j 't ofwarken van 't geslachte varken, Ze was barre sekuur en helder. Ze schrobde de tonnen en vaten goed uut met sodawater. As Menieze de boel of-ewarkt had gunk ter niks kepot (bedorven) of overstuur.

Veur smeerselties zalfies en aandere huusmiddelties kunnen ie ook goed bi'j heur teregte. Zi'j hef ut mij ook wel een beetien eleerd en in 't begun van oens trouwen hek ter nog wel wat met edaone maar ik zaate al gauw onder de rimmetiek en toen kun'k det niet meer doen."

Collectie Jan Nijensikkens

Opoë Boerman

Opoë had gewrichtsreuma. De gewrichten in haar handen en voeten waren vergroeid. Behalve dat het lastig was, had ze ook erg veel pijn. Pijnstillers, zoals akkertjes en asperines waren er in de oorlog nog wel te krijgen, maar die hielpen op het laatst ook niet meer. Gelukkig had ze ook wel dagen dat de pijn wat dragelijker was, vandaag was zo'n dag.

Collectie Jan Nijsskens

Het geboortehuis van opoe. Nu is deze woning, na verbouwing, in gebruik als kantine op camping "Si ex an".

Ondermeid bij een grote boer

"Toen ik vieftien jaor ware, warken ik bi'j een grote boer hier in de buurte as ondermeid en in de harfst en winter mus ik ook helpen met dorsen op de dele. Wi'j waren dan met een man of zesse. De eerste begun te slaon, dan de tweede en zo wieder. Ie mussen goed opletten want ai iets te late waren, sleut de volgende oe op de stok en det deut magchies zeer in de haanden. Zoo roffelden wi'j dan een paar ure. 't Luie zweet was der dan wel uut. Um acht ure kwaamp de boerinne dan met koffie, daor kreeg iederiene dan un kandij klontien bi'j. Op een keer had ze zeum klonten op 't schotteltien elegd en toen ze de boel weer op kwaamp halen, waren de klonties op. Toen mus ik het lien "Marre heb ie twee klonten epakt?" vreug ze kwaod.

Ja mien joggien, de mensen bint net een toom kippen, ze pikt alied op de minste. Maar toen naamp Jan Hopster 't veur mi'j op: "Die twee klonties heb ik epakt want die koffie van oe is aans niet te drinken en die pannekoeken van oe die hoef ik straks ook niet; ie schraapt ze de panne uut, nog te zuunig um een beetien vet te gebruiken. die krieg ik thuis wel beter." "Was det Hopster die met Jantien Engel etrouwd was?" vreug ik, want ik vund Engel een mooie achtername. "Ja mien jonge die kun det zeggen want hi'j warkte niet veur vaste bij die boer."

Dien'n bij Takken op Rabbinge

"Later heb ik op Rabbinge edierend bi'j Takken, der waren wel vier manieren um daor te komen: Van de Haar uut, rechtuut rechtan over Den Huuzen dan de Riest over en deur de bos naor de boerderije van Takken. Ook kun'k tegenover de schoele achter uut de Riest over, maar dan mus ik ook weer deur de bos. Det hadden mien va en moe liever niet. Miena Koes was nog niet zo lange eleden vermoord. Iederiene was veurzichtiger eworden. Ik kun ok bi'j de kärke langs. Doar gung ik meestal achteruut, het karkevonder over en dan der zoo op an. Tenslotte kun 'k ook achter 't karkhof langs, maar dan kwaam ik Berend van de Barg vake tegen en die had een oogien op mi'j. Ik wol daor niks van weten. Vake ak smörgens bi'j de boerderije kwame, kun'k weer rechts umkeerd maken, want dan mus ik naor de Balk lopen um vief kanne pieterculie op te halen. Dan was ter weer een koe dood egaone an miltvuur. Der worden een diep gat egraven en door kwaamp de dooie koe in. Der gun'k pieterculie over en 't wörden in de braand esteuken. As 't uut ebraand was, kwaamp er onder toezicht van de vecarts ongebluste kalk over en worden het gat met zaand weer dichte egooïd.

De familie Takken is daor helemaole deur verarmd. Iedere keer was ter weer een koe dood. 't Waren zukke beste mensen."

Un boerenknecht uut Ni'jluuzen

"Op de boerderije van Jan Huuzing, waor now te Kaote van 't Hoekien woont, daor dien'n un boerenknecht uut Ni'jluuzen. Hi'j was in dienst bi'j 't

Foto: Jan Dijkema

De boerderij van de familie Takken, waar opoe jaren heeft gediend.

peerdevolk ewest en kun merakels overweg met de peerden. Soms stunt hij wietbiens op de lege wagen te zingen en dan gun 'k het in draf over old Averiest. "Wat zung hij dan opoe?" vreug ik er tussen deur. Och jochien wat zal 'k oe zeggen van:

*Geze die lag vlak an't pad
Had ik der maar is iene
Had ik der maar is iene
Geze die lag vlak ant pad
As ik der maar is eine had.*

Maar ook wel soldaotenvarsies en nog veule meer. Wi'j dienden dus niet zoverre van mekare. Wi'j kunden 't zowat of-knipogen. Nao een posien verkering binne wi'j op elf April 1895 etrouwd. Met zien viere (mien va en moe gungen ook met, opa zien olders waren al uut de tied), binne wi'j toen van de Haar naor Dedemsvaort elopen en in het gemientehuus etrouwd. Op de terugweg hebbe wi'j ien keertien op-esteuken en toen was het edaone met de pret. Gauw 't zundaagse goed uut en weer an 't wark. Algauw kun opa bi'j baron van Dedem op de Rollecate an't wark komen as boerenknecht. De verdiensten waren veertien stuuver daags. Het wark was van 's morgens zesse tot 's avonds achte en soms nog langer, maar der was wel vri'j wonen bi'j. Zodoende was oens eerste woonhuus het olde schuthuus an Sluus drie."

Warken bij Van Dedem

"Opa mus ook een keer lopend met drie peerden naor de markt in Zwolle. Um twee ure 's nachts mus hi'j al op pad met de drie peerden an 't touw. 't Was hum deur van Dedem verbeuden d'r op te gaon zitten, want de peerden moggen niet vermeuid worden. 't Was beter dat de knecht muu op de markt kwaamp, dan de peerden. Opa hef ook nog een paar jaor schaopherder west veur Van Dedem. Det verdiende beter, vijf gulden in de weke. Veule grote snoeken vun 'k hi'j in die tied. De mensen zeiden dan ook dat de scheuper van Van Dedem soms zukke grote snoeken op de rugge had, det ze mit de starte over de grond sleepten. De hele buurte kreeg dan een stuk mee, zodat ze allemaole snoek kunden eten. Dik zeum jaor hebbe wi'j daor ewoond, Oen moe is daor geboren en tante Hennie. Der is ook nog 'n kind bij de geboorte overleden. D'r was geen geld um de dokter te laoten komen bi'j de bevalling. Un Buurvrouw zul mi'j helpen maar 't is allemaol mis egaone. 't Was nog 'n joggien ook. Wi'j hebt daor beiden veul verdriet van ehad." Opoe was eem stille. "Opa is ter een beetien ru-bels van eworden, wat is 't toch wat aai de hele dag hard mut warken

Het tweede huis van rechts op deze foto, was het voormalig schutshuis. In dit pand woonden destijds twee gezinnen.

en zo weinig verdient dat 'r nog geen dokter van betaalt kan worden. Hi'j hef 't er vake met de aandere arbeiders over ehad dat ze te weinig verdienden, maar ja, det was nou ienmaal zo en ze waren bliede dat ze wark hadden. Toch hebt ze in 't leste besleuten de Baron um meer geld te vraogen. Met 'n man of wat wollen ze det samen gaon doen. Der worden belet evraagd bij de Baron, die zol ze dan de ankommende zaoterdag um vijf ure te woord willen staon. Maar hoe dichter 't bi'j de zaoterdag kwaamp hoe benauwder de aandere keerls 't kregen. Het was in 't leste zo wiet, dat toen 't zaoterdag was durven der gien iene meer naor de Baron. Opa is 'r toen alleen naor toe egaone. Hi'j hef weinig hoeven zeggen. Toen hi'j netties op de deure eklopt had, de pette of ezet en naor binnen egaone was, kaamp hi'j veur het berroo van Van Dedem te staon: "Zo Boerman, je bent zeker niet tevreden met je loon want anders stond je hier niet. Er is maar één oplossing. Jij hebt maandag een andere baas en ik een andere knecht. Om acht uur maandagochtend moet het huis schoon en verlaten zijn."

Warkloos en dakloos

"Daor stund Opa dan. Hi'j had niks kunnen en hoeven zeggen, maar was wel warkloos en dakloos. Wi'j bint 's avonds met de drie kiender naor de Balk

e-lopen, um mien va en moe te vraogen veur onderdak. 't Kun toch niet anders? De kiender bint daor die nacht ebleem en wi'j bint weer terugge gaone, um de boel klaor te zetten en ut huus wat op te hemmeln. Zundags gung ie niet verhuizen. Opa is maandagsmorgens heel vrog naor de Balk egaone, hef un platte wagen en de kidde van Pieterman eliend en veur acht ure ware wi'j vertrokken. Wi'j wollen de ere an oens zölf holl'n. Op de Haar zaten wi'j mit acht man in 't kleine boerderijgen. Mien va en moe, opa en ikke, mien jongste breur was nog thuus en de drie kiender. Gelukkig kwam naor un halfjoar het geld lōs uut de arfenisse van opa zien va. De boel was eindeluk uut mekare emaaft. D'r waren un bulte kiender en ook nog twee soorten kiender. Opa zien va was twee keer etrouwd, daorumme had 't nog al wat eduurd. Van det geld hebbe wi'j toen ut olde witte huus met twee bunder laand ekocht. 't Veurste stuk was al grunlaand maar 't achterste was nog heide. Wi'j mut op holl'n, joggien. 'n Aandere keer gao wi'j wel wieder."

Ik hoop dat onze lezers de verhalen uit deze streek graag willen lezen en kunnen begrijpen. Dit i.v.m. het dialect. Als dat zo is, wil ik hiermee wel doorgaan. Maar er komen dan nog een oma en twee opa's vertellen en opoe is ook nog lang niet uit verteld. Mocht het te moeilijk te lezen zijn of niet interessant, dan hoor ik dat graag. "Dan doe wi'j zo un aandere piere an 't haokien", zou opoe zeggen.

Jan Nijensikkens

N.B. Deze baron Van Dedem, was de zoon van de stichter van het kanaal.

EEN EEUW GELEDEN

Uit de "Dedemsvaartsche Courant" van het vierde kwartaal 1908

3 October:

- **PROEFTUIN.** Grond gevraagd voor een proeftuin, groot ca. 10 are, gelegen tusschen de Balkbrug en Sluis 7. Brieven met opgeve van prijs in te zenden van 13 tot 15 Oct., bij den Heer **R.A. VAN BLOPPOEL** te Balkbrug,

Voorzitter der tuinbouwafdeling "Dedemsvaart en Omstreken".

10 October:

- **J.E. ROMKES** - Groentekwecker, biedt aan: **Beste Aardappels à f 1,50 per mud.** Kool, voor de Inmaak en bewaren. Vriendelijk aanbevelend.

TE HUUR

voor 3 of 6 jaar,

een
**boeren-
plaats**

te Groot-Oever, gem. AVERREEST.

Briefjes in te leveren vóór of op den 20 Oct. 1908 bij M. EEMTEN, bij wien tevens inlichtingen zijn te bekomen.

- **TE KOOP:** een beste bok vol turf bij H. SCHOKKER, van R. Hoofdwijk.

14 October:

- **TE HUUR:** met 15 Nov. a.s. of later, een flink burgerwoonhuis, gelegen aan de Kalkwijk, bevattende 5 kamers, een alcoof, keuken, bergplaats en zolder, benevens een stuk tuingrond. Te bevragen bij den heer B. BERENDS Azn.

Opnieuw ontvangen:

EEN RUIME KEUZE

Hoeden, Petten, Barots, IJsmutsen, Bos's, Wollen mutsen en Dassen, Heeren- en Damesondergoederen, Truien, Sajatton en Kousen,

Verder alle soorten manufacturen.

Stalen en monsters worden gaarne op zicht gezonden,

OPRUIMING van een partijtje **HUISHOUDSCHORTEN.**

Beleefd aanbevelend,

J. KREUZEN,
KALKWIJK, Dedemsvaart.

- Lange en korte Turf te koop bij J. HOVING, Sluis 6.

17 October:

- **HOUT.** Notaris BERENDSEN zal op donderdag 20 Oct., des namidd. half 3, bij de Balkbrug voor den heer J. Veldhuis verkoopen: een partij **HOUT**, als kantrechte Deelen, eerste soort, Kistdeelen, Riggels, Schrooten, breede Planken van 15 à 16 duim breed, voor allerlei doeleinden geschikt.

J. KONING, KALKWIJK,

bericht de ONTVANGST van een groote collectie

**VILTEX MULEN
PANTOFFELS,**

**EN OVERSCHOENEN,
vetleeren schoenwerk**

enz., tegen lage prijzen.

21 October:

- Vrije melkleveranciers levert uwe melk aan mijne fabriek, daardoor verzekert gij U vrije levering naast hooge prijzen en goede behandeling. Lid worden eener coöperatie beteekent aandeelhouder daarin worden in winst en verlies. **J. KINGMA**, Balkbrug.

24 October:

- **Zakboekjes Nation. Militie.** De **BURGEMEESTER** van Avereest; brengt bij dezen ter kennis van de milicien-verlofgangers, die **nog niet**

weder in het bezit zijn hunner **zakboekjes**, dat zij die boekjes **ter Secretarie** dezer gemeente weder terug kunnen bekomen, waartoe alsdan de gelegenheid bestaat tot uiterlijk **31 October a.s.**, des voormiddags van 9 - 12 en des namiddags van 2 - 4 ure. Avereest, 22 October '08. De Burgemeester voornoemd, M. WYT Wzn.

Heden is het **25 jaar** geleden, dat **HENDRIKJE JANS** bij ons in dienst trad. Dedemsvaart, Oct. 1908. Gebr. STRAMPSEL.

TE KOOP 4 zware **kastanjeboomen** en 2 zware **lindeboomen**, staande aan vaarwater, bij J.F. PLUIM, Balkbrug.

31 October:

TE KOOP: mooie huisplaatsen a/d Nieuweweg, op gemakkelijke voorwaarden, bij A. BRANS, Ddv.

Ondergeteekende beveelt zich be- loefd aan tot het **maken** van **Dames- en Kindercostumes.** Naar verkiezing aan huis passen of maat nemen. **Arijette Duljn,** Den Oosterhuis.

Ondergeteekende bericht aan het

geachte publiek van **SLUIS 5, BALKBRUG** en omliggend dat hij vanaf **Maaandagmorgen 2 November** alle morgens bij een **ieder versch BROOD** zal aanbieden. Verzoeken beleeft gunst. **J. KOSTER**, bakker en winkelier, Sluis 5.

KOOPT mijn zware **manshorstrok** voor **f.1.05.** **J. KOETSIER, — BALKBRUG.**

7 November:

- De Coöp. Stoomzuivelfabriek "Balkbrug", nadert haar voltooiing; De machines zijn gesteld en met het leggen der vloeren is men tot over de helft gevorderd. Naar schatting zal het nog ongeveer drie weken duren eer de fabriek in werking is.

11 November:

- **Huismoeders!** Denkt s.v.p. bij de schoonmaak of de opruiming aan de **Wijkverpleging.** De **ZUSTER** kan voor verschillende harer patiënten alles gebruiken. Des verlengd worden de goederen van huis gehaald. - De D.V.V. kan nog **eenige nieuwe leden** aannemen. Aangifte op het terrein of bij den Secretaris **K. VONDELING**, Kalkwijk.

21 November:

- **Spaarbank te Avereest,** **COMMISSARISSEN** der Spaarbank

brengen ter kennis van de Inleggers, dat van af 1 Januari 1909 de rente zal bedragen **3 procent.**

A. DUNNING, **KALKWIJK :: DEDEMSVAART** Hooft a.s. **Maandag 30 November** de **St.-Nicolaas-Etalage** gereed te hebben. Ruim voorzien van **Kinderspeelgoederen en Galanteriën enz.** Beleeft aanbevelend.

28 November:

Ondergeteekende beveelt zich minzaam aan tot het **wasschen van boorden.** **Vrouw KLOMP.** Molenwijk achter Wed. K. van Engen.

Leest dit! Leest dit! Ondergeteekende maakt bekend aan het geachte publiek van Dedemsvaart en omstreken, dat hij **Zaterdag 5 Dec. om 2 uur** zijn **luchtschommel** geopend heeft, standplaats **Marktplaats.** Aanbevelend, **J. J. Koopal.** **Leest dit! Leest dit!**

5 December:

- **Te koop of te huur.** Uit de hand te koop of te huur een best stuk

REESTENLAND, gelegen op Den Westerhuis te **AVEREEST,** afkomstig van wijlen **E.G. TEN KATE,** is geheel groot **2 HA. 31 centiare.** Het is ook bij gedeelten te koop of te huur. Inlichtingen te bekomen bij **J.A. Daman en W. Smit Azn.** Balkbrug, Oud Avereest **9 December:**

- Tot veler blijdschap heeft de provincie een aanvang gemaakt met een grondige verbetering van den kunstweg langs het Ommerkanaal. Van de brug over de Dedemsvaart tot voorbij de tweede bocht is de bestaande grintweg over den kruin met een flinke hoeveelheid goed geklopt puin bedekt, welke daarna zal worden gewalst. Op deze wijze zal men daar ongetwijfeld een fraaien verkeersweg krijgen, wat voor de landbouwers aan het Ommerkanaal iets van groot belang is.

16 December:

Die goede waar wil! Koopte zijn **brandewijn** en **jenever** en alle soorten **likeuren** bij **D. VAN GELDER.** Bestellingen worden aan huis bezorgd. Aan 't zelfde adres een **KAMER** te huur voor een klein gezin

Samenstelling,

Til Hulsbergen-Steenbergen **Janny Slot-Kelder**

Vrijwillig(st)er bij de HVA - iets voor u?

Onze Historische Vereniging Avereest telt een groot aantal vrijwilligers. Gelukkig maar, want wat is een vereniging zonder vrijwilligers? Sterker nog: Hoe zou onze maatschappij er uit zien zonder vrijwilligers?

De HVA prijst zich dan ook zeer gelukkig met de omstreeks negentig mensen, die steeds maar weer een bijdrage leveren om de vereniging goed draaiende te kunnen blijven houden. Zo zijn er een aantal werkgroepen voor o.a. het schip, de expositie "ambulante handel", de rubricering van documentatie en het archief.

Een grote groep vrijwilligers is bij toerbeurt belast met de ontvangst van bezoekers tijdens de openingsuren. Zij geven dan ook rondleidingen door ons museum en verzorgen, indien gewenst, een kopje koffie en/of thee.

Sedert mei 2001 is de Turfschuur, behalve expositieruimte ook trouwlocatie. De werkzaamheden, die nodig zijn om van de expositieruimte een echte trouwlocatie te maken worden verricht door..... u raadt het al: vrijwilligers.

U ziet de werkzaamheden die verricht worden bij de HVA zijn zeer divers, eigenlijk te veel om op te noemen.

Lijkt het u iets om ook een steentje bij te dragen? Neem dan eens contact op met één van de bestuursleden van de HVA.

Janny Slot-Kelder

Foto: Janny Slot-Kelder

Elk kwartaal worden, op een maandagochtend, de verenigingsboekjes verzendklaar gemaakt door een groep vrijwilligers. Vervolgens worden de boekjes in Dedemsvaart en Balkbrug bezorgd; eveneens door een groep vrijwilligers!

Verkorte stukjes uit de boeken van L. Jonker (1873-1948), eertieds banketbakker an de Vaort, deels opni'j verteld deur Bertus Drent.

Ni'j jonk leven

De winter mit sni'j en ies, waor 't jonge volk van geneuten had op de onderelopen Riestlanden, was weer veurbi'j. Frerik, die ok goed skeuvelsrönnen kun, was d'r niet op-ewest. Hi'j was now etrouwd en al had Stientien hum ezegd: "Gaot now ok mar ies naor 't ies", hi'j deu 't niet. Hi'j wus wel, dat zi'j d'r ok zo gek op was, mar 't was veur heur beter, dat zi'j 't niet deu en daorumme wol hi'j 't now ok niet.

Toe tegen de meitied de veugelties heur nössies klaor maakten, lée Stientien de leste haand an een nössien, dat zi'j klaor emaaft had veur ni'j jonk leven. En mei was nog niet verstreken, toe lag daor een fikse jonge zeune in!

Wat waren ze gelukkig: Stientien en Frerik, mar Harm niet minder. Dat was now verduhd echt een kleine Harm Stok. Dat had hi'j wel ehaopt, mar eigenlijk niet verwacht. De kleine van Diene was gien Harm eworden, want 't was gebruikelijk dat de eerste zeune hiette naor de vader van de man: dus Jan Dörks. Harm was wel al ies eerder benuumd, deur een jonge van zien breur, de skoelmeister, mar die nuumden ze Herman, dat was niet echt. Mar dit, o keerl, wat was hi'j d'r gloepens bliede mit! De eerste loop 's morgens was naor de wiege. Een poossien bleef hi'j naor 'slaopende keërtien kieken. Wat een riekdom, zo'n blaokend gezond kiend! En dan nog wel naor hum enuumd: Harm Stok! Hi'j leup daornao naor Stientien, die hum mit een vargenuegd gezichte vertelde dat hi'j zien eerste maoltien al op had!

De buurvrouw, die bi'j de geboorte hulpe had verliend, bleef de eerste dagen nog wat veur moeder en kiend zorgen. Harm wol mar wat bi'j huus blieven: ze muchten hum ies neudig wezen, mar dat was skienbaor niet 't geval, daorumme zöcht hi'j mar een pisbosskoppien, ies kieken of ze hum atmit neudig waren en stund weer bi'j de wiege. Nao 't koffiedrinken gunk Frerik niet weer naor 't laand. Hi'j en Geu en de veldwachter mussen naor 't Gemientehuus en vandaor even bi'j de kastelein an. Hi'j was nogal wat praoterig toen hi'j weer thuus kwaamp. Hi'j was zuks op de veurmiddag niet ewend....

Drokker in huus

't Was drokker, mar ok levendiger eworden in huus. D'r kwaamp weer meer

anloop. Harm gunk 's Zundegsmorgens ok weer geregeld naor de kärke. Of het allennig um de preke was? Och, hi'j tröf daor ok goeie bekenden: de mulder, die 't vrogger veulal an de vrouwe aover-claoten had, was d'r now ok, zundag an zundag en Jan Botter mit de vrouwe en 't gebeurde vake dat Harm mit d' iene of d'aander mit gunk koffiedrinken. Mar niet zo laank, want dan wol hi'j al gauw weer naor zien kleine Harm. Het duurde grootvader wel wat laank, mar de tied kwaamp, dat hi'j hum al ies even op de knie had; later dat ze al ies prebeerden um hum te laoten staon en toe hi'j veur de eerste keer jaorig was, bracht grootva hum een paar spiksplinternijje klompies mit van de mark.

Kleine Harm gruuide fiks, kun 't volgend jaor al lopen as een kiefte en praoten as een pappegaaie! Allennig de r kun hi'j niet zeggen. 't Was altied "gootvade" en "moede". Harm was d'r vake mit gaanks um hum die letter ok te leren. En as dat pientere keërltien dan, veurdat hi'j hen slaopen mus, nog even bi'j grootvader op de knie zat, deut die nog een spellegien mit hum:

Gaot naor de mark,
Koopt een koe,
Kalfien toe,
Kiele, kiele, kiele à.

waorbi'j 't kleine keërltien bi'j de eerste regels een klappien op 't haandtien kreeg, zo-as de biestekopers op de mark deuden en mit de leste regel kielde grootvader d'r op. "Now icë" en grootva heuld de hand op.

Harm sr. met Harm jr.

"Gaot nao de mak". "Nee, nee, dat is niet goed: Gaot naor de marrk".
Toe deu de kleine Harm hiel goed zien beste, mar 't leek nog 't mieste op: "Gaot nao de maggk". Stientien kwaamp d'r bi'j, um hum naor bedde te brengen. "Hi'j zal 't mittertied wel leren, va, weest daor mar niet bange veur".
"Ja", zee Grootvader, "praoten leert ze gauwer as zwiegen op zien tied!"

"Ak gezond magge blieden"

Nao de haarfst, mit kolde wienden en dikke regenbujjen, was een winter evolgd die 't niet veule beter maakte. Die niet mus, vertoonde hum weinig buten. Grote en kleine Harm waren miest in de keuken en tussenbeiden ok wel op de dele, waar de warme stallicht van de koenen en 't dreuge heui, onder het rieten dak, ok alle kolde buten sleuten.

't Praotvolk, dat of-en-toe an kwaamp lopen, was esteuken in een dikke jasse, mit een warme wollen dassen um de hals en, as 't kun, de pette aover de oren. Zo kwaamp de mulder ok een aovend praoten. Hi'j had Harm zundegs een maol of wat emist in de kärke en wol ies kieken, of d'r wat an mekeerde. Now nee, gelukkig niet. Harm was sprinklevend, mar 't weer had hum teruggehouden. "Vader krig de skoenen zo nat en as hi'j dan een poze zit, de voeten kold", vertelde Stientien, "daorumme hew 't hum of-eraone". De mulder lachte d'r umme. "Ie doet net of oen vader al een olde keërl is. En as hi'j kolde voeten hef, kan hi'j jao een staove nemen". "Welja", zee Harm d'r aoverhen, "ie hebt goed praoten, veureerst nog zo'n jongkeërl as ie bint en dan vlak bi'j de kärke". Daor ha'j 't geplaog gaonde. Ze wollen netuurlijk allemaole weten, wele van die beiden 't oldste was.

"An oen grieze haor te zien, win ie het", zee Frerik, waarop de mulder weer leut weten dat zien grieze heufd wat verkleurd was deur 't stoeven van 't maal in de meule. Al praotend worden ze gewaar, dat de mulder en Harm zowat even old waren, mar dat de mulder 't toch nog wun. De aovend verleup onder gezellig gepraot en was um-evleugen. Bi'j 't weggaon leup Harm mit de mulder naor de dele. Ze bleven daor nog een poosien praoten en Harm beloofde, as 't weer wat knapper was, ies an te komen, "ak gezond magge blieden". Dat leste was d'r as gewoonte achteran ekomen. Een mense kun nooit weten, wat hum baoven 't heufd hunk en much hum niet verheffen as-of hi'j dat zölf in de haand had.

Hi'j riwwerde toe hi'j weer in de warme keuken kwaamp: "Hè jong, 't is hier beter as achter". Stientien vund dat hi'j dat ok niet had mutten doen, zo van de warme kachel en zunder wat an te trekken...

't Giet niet goed met Harm

Grootvader was de aandere morgen niet zo speuls mit kleine Harm as aanders. Hi'j hoestte en was kolderig. En toe hi'j mit 't broodeten niks gien zin had, reud Frerik hum an, dat hi'j mar onder de wol mus. Stientien bracht hum een warme kruke en deut al heur beste um 't vader zo goed meugelijk naor de zin te maken. Mar alle goeie bedoelingen heulpen niet. Harm was onrustig en an kleine Harm, die op de stoel klumde en mit grootvader wat praoten en speulen wol, skunk hi'j niet veule andacht. Dat ontgunk Stientien niet en ze besleut dat de dokter mar ies komen mus. De dokter onderzöcht hum, vuulde de polse, bekeek de tonge en praotte daornao nog even mit Frerik en Stientien, die toe een aarnstig gezichte trökken. Draankies en warme krukun brachten niet de gewenste verbetering. De domeneer kwamp ies langs, mar tröf hum zo sloerig an, dat hi'j niet veule mit hum praoten kun, wat hum arg speet. Hi'j had nog zoveul goeie dingen willen zeggen...

Ok de mulder kwamp ies kicken, mar had niet veule praoties. Hi'j prebeerde Harm nog wat troost in te spreken. Diene en Albert waren d'r ok al ewest, mar zi'j was zo uut stuur en haoste niet weer töt bedaren te brengen en Albert kun niet wat zeggen, toe hi'j bi'j zien vader veur 't bedde stund. Hi'j sloekte mar wat. Ze zulden allebeiden nog ies gauw weer komen.

De leste rustplaatse

En toe ze d'r weer waren, zagen ze heur vader zoveule minder as een poosien elene. Hi'j keek haoste niet meer op. Mit menare stunden ze veur 't bedde, Diene en Albert, Stientien en Frerik, die kleine Harm op de narm had. "Lig ie wel goed vader?", vreug Diene en Stientien, die uut zenewachtigheid ok wat vraogen wol, leut d'r op volgen: "Wi'j nog een beetien drinken?" Mar op 't iene en 't aander kwaamp niks as een kleine beweging mit 't heufd, dat "ja" en "nee" beduude. Nao een maol of wat wat zwaorder aosem ehaald te hebben, zee Harm mit muuite: "Kiendersnow gao'k gauw van oe hen.. Weest altied goed veur menare en doet gien dingen dao'j later berouw van mut hebben, want het slimste berouw kan bedreven kwaod niet meer ongedaon maken." En tegen kleine Harm: "Dag, mien lieve jongchien."

Vermuud van 't praoten sleut hi'j de ogen, de kienders elk an heur eigen gedachten aoverlaotend. Diene dacht an heur kiendertied en skokte van 't snukken, Frerik an 't ongenugen mit zien vader aover de kuunstmes en traonen van berouw leut hi'j de vrije loop. Albert en Stientien kreten zachies mit trillende lippen en van de weerummestuit kleine Harm ok. "Ssst, vader zeg

weer wat" en 't was mitiene stille. Ze luusterden gespannen en heurden nog: "...en a'j mi'j naor mien leste rustplaatse brengt, Och. legt mi'j dan dichte bi'j oen moeder neer....."

HEIMWEE

Heimwee naar vervlogen dagen
Verlangend naar tijden van weleer
waarin het gebruik van paard en wagen
verlost van ieder snelverkeer.

Lammetjes dartelen in de weide-
met hoge bomen in het verschiet
in een land van bos en paarse heide
zingt de nachtegaal zijn lied.

Helder water in de sloten
met aan beide zijden gele brem.
De stilte die slechts wordt verbroken
door het naderen van de oude tram.

Hoog boven rijpe korenvelden
zweven kiewiet, leeuwerik en griet
wilde eenden doen zich gelden
kikkers kwaken tussen het ranke riet.

De scheepjes die toen dreven
op het water van de smalle vaart
met de zeilen fier omhoog geheven
dan wel voortgetrokken door een paard.

De huisjes in het groen verscholen
en kinderen veilig spelend op het plein
Het beeld van de grijze korenmolen
De torenspits blinkend in de zonneschijn.

De dag gaat in de nacht verloren
een late visser in zijn boot
De klanken van de klokkentoren
De hemel kleurt het avondrood.

Hoe zoet is het toch te dromen
van de jaren van weleer
Maar de wind fluistert door de bomen:
"de jaren, zij gingen en keren nimmer weer."

Henk Gerrits

COLOFON

NAMENSTELLING BESTUUR

voorzitter : B. Rooseboom
secretaris : J.H. Slot-Kelder
penningm. : J.E. Oosterveen-Kleis
vice-voorzit. : M. Wink
lid : J.H.M. Dijkstra
lid : H. Olijve-Vleems
lid : A.F. Druker
lid : R. Timmer-v. Elbrug

SECRETARIAAT

J.H. Slot-Kelder
telefoon 0523 - 615059
De Aak 58, 7701 LB Dedemsvaart
E-mail: info@hvavereest.nl
<http://www.hvavereest.nl>
Historische database via de website
van de HVA

BANKRELATIE

Rabobank Vaart en Vecht
Rekeningnr: 31.29.04.770
IBAN nr: NL28 RABO 0312904770
BIC nr: RABONL2U
Bankcode 3249
Betaling per cheque is niet
mogelijk.

LIDMAATSCHAP

Wordt automatisch verlengd voor
een jaar, tenzij twee maanden voor
het einde van het kalenderjaar
schriftelijk wordt opgezegd.

KOSTEN

Lidmaatschap € 16,50 per jaar
in het buitenland € 25,00 per jaar
Donaties vanaf € 17,50 per jaar

Indien u een machtiging hebt
afgegeven voor automatische
incasso, wordt € 1,- in mindering
gebracht.

Losse nummers boekje € 4,-

REDAKTIE

J. Dekker
H.D.J. Krikke
P. Makaske
J. Moes
J. H. Slot-Kelder
K.H. Brinkman

REDAKTIE-ADRES

De Aak 58
7701 LB Dedemsvaart
telefoon 0523 - 615059

OUDHEIDKAMER

adres: Oude Zuidwolderstraat 13
7701 AZ Dedemsvaart
telefoon 0523 - 615810

open 5/4-31/10

di: 14.00-17.00 uur
wo: 14.00-17.00 uur
do: 14.00-17.00 uur
vr: 14.00-17.00 uur
zo: 14.00-17.00 uur

TOEGANG

voor leden, donateurs en inwonende
kinderen van leden tot 16 jaar gratis
volwassenen € 2,00
kinderen (6 t/m 15 jr.) € 1,00
groepen (vanaf 10 pers.) € 1,50 pp
(incl. rondl. en kop koffie € 3,50 pp)
groepsbezoek na afspraak.

DRUK/VOORBEREIDING

D&P Offset B.V.
Tel 0523 - 617172
Moerheimstraat 83b
7701 CC Dedemsvaart

